

Lucian Croitoru. Filozofia păguboasă din discursurile despre veniturile bugetare

written by [Marginalia] | October 28, 2019

Discursul despre buget în România tinde să se afunde într-o direcție greșită. Cei care se exprimă în legătură cu acest subiect ajung la următoarele două constatări: (a) că nu colectăm suficient, ceea ce este corect; și că (b) nivelul veniturilor ca procent din PIB este foarte mic, comparativ cu media din Uniunea Europeană, ceea ce este, din nou, factual corect.

Problema începe atunci când se ajunge la concluzii. Una dintre ele este aceea că este rău că ponderea veniturilor bugetare în PIB este relativ mică, inclusiv din cauza ratelor de impozitare considerate prea mici. Această optică derivă, conștient sau nu, din ideea că impozitele mai mari creează bunăstare. Chipurile, dacă am avea rate mai mari de impozitare am duce-o mai bine.

Această concluzie este pur și simplu greșită. Problema corectă este ca, date fiind ratele de impozitare, colectarea să fie cât mai mare, spre sută la sută. Cu banii colectați, statul nu ar trebui decât să cheltuiască pentru a oferi servicii publice. El nu ar trebui să aibă ca obiectiv intrinsec creșterea veniturilor și a cheltuielilor bugetare ca procent din PIB. Acesta este doar mijlocul de a oferi serviciile publice în cantitatea și calitatea necesare.

Bunăstarea se creează în sectorul privat. Este o eroare să crezi că sectorul privat va continua să accelereze procesul de creare a bunăstării odată ce ponderea veniturilor bugetare crește ca procent din PIB prin creșterea ratelor de impozitare. Dimpotrivă, de ce ar continua sectorul privat să se simtă stimulat să accelereze producția dacă o parte tot mai mare din PIB este colectată prin creșterea impozitelor de la cei care o produc pentru a fi redistribuită de guvern?

Pentru a furniza servicii publice de calitate, societatea românească nu are nevoie să crească ponderea veniturilor în PIB altfel decât dacă ar colecta mai bine și s-ar elimina din exceptări. Nu este nevoie de creșterea

impozitelor. Am documentat această afirmație comparând peste 170 de țări în perioada 1995-2017 („Când va putea România să crească veniturile bugetare ca procent din PIB”, www.opiniibnr.ro). Acum apelez doar la câteva comparații care sprijină afirmația mea într-un mod mai simplu și, de aceea, mai ușor de înțeles.

În România, în perioada 1995-2019, sarcina fiscală fără includerea acelor contribuții sociale imputabile (adică acele contribuții care deși nu sunt plătite de unii angajați ai sectorului public sunt contabilizate ca plătite) a fost în medie de 27,6 la sută din PIB. Media a scăzut la 25,9 la sută din PIB în perioada 2016-2019. În măsura în care această scădere reflectă scăderea capacității sau a voinței de a colecta, atunci scăderea este dramatică, dar altfel nu este nicio dramă.

Drama o reprezintă cheltuielile crescute anapoda, peste puterile acestor venituri, care au mai și fost reduse concomitent cu creșterea într-un mod nesăbuit a cheltuielilor curente. În consecință, soluția pentru a aduce deficitul bugetar sub control în anii următori este pe partea de cheltuieli curente, printr-o altă distribuție în timp a cheltuielilor deja promise.

Cei care invocă drama scăderii ponderii veniturilor bugetare în PIB se compară cu media UE, de exemplu cu UE (15), care pentru perioada 1995-2019 a fost de 38,8 la sută din PIB. În România sarcina fiscală a fost în medie cu 11,1 puncte procentuale mai mică decât cea din UE (15). Pare dramatic, dar nu este.

Să ne comparăm acum și cu Elveția, SUA și Japonia. Aceste trei țări luate la un loc au avut în perioada 1995-2019 o sarcină fiscală medie de 26,9 la sută din PIB. Mai mică decât cea a României (27,6 la sută din PIB). În perioada respectivă, sarcinile fiscale individuale ale Elveției, Statelor Unite și Japoniei au fost de 26,8 la sută din PIB, de 26,2 la sută din PIB și, respectiv, de 27,7 la sută din PIB. Toate aceste sarcini fiscale sunt egale cu sau mai mici decât cea înregistrată în România. Cu toate acestea, nu cred că cineva se îndoiește de calitatea serviciilor publice din aceste țări. În unele dintre aceste țări, calitatea serviciilor publice este mai bună decât în unele țări din UE.

În concluzie, nu este nevoie de creșterea ponderii veniturilor bugetare în PIB prin creșterea impozitelor. Nu va apărea bunăstare din creșterea impozitelor ce țintesc la creșterea veniturile bugetare ca procent din PIB. Este invers: ponderea acestor venituri va crește odată ce va crește PIB pe locuitor, cu toate efectele ce decurg de aici, cum este creșterea în mod sustenabil a pensiilor și a salariilor bugetarilor.

În acest scop, în România este nevoie în primul rând de (i) creșterea integrității guvernului, de (ii) creșterea calității drepturilor de proprietate și a sistemului judiciar și, în fine, de (iii) reducerea altor bariere în calea dezvoltării sectorului privat. Toate acestea vor contribui

la creșterea venitului pe locuitor și a nivelului de trai. Reformarea sistemului nostru de colectare și a agențiilor care îl administrează va fi o consecință a acestor direcții de acțiune, nu soluția. De altfel, reforma sistemului de colectare s-a mai încercat, fără rezultatele așteptate. Reformarea sistemului de colectare a impozitelor și taxelor nu a avut și nici nu are nicio șansă reală dacă cele trei obiective nu sunt adresate coerent. Abia după adresarea lor corectă se va putea colecta mai bine.

Nu vom obține nicio creștere a nivelului de trai dacă ne propunem să creștem veniturile bugetare ca procent din PIB prin creșterea impozitelor. Dacă se acționează prin măsuri care să ducă la atingerea obiectivelor intermediare menționate la punctele (i)-(iii), care vor duce la crește și nivelul de trai, atunci, ca o consecință, va crește și ponderea veniturilor bugetare în PIB, fără a fi nevoie de creșterea ratelor de impozitare.